

Angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum.

Lag angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande
i enrum;

gifven Stockholms slott den 29 juli 1892.

Vi OSCAR, med Guds nåde, Sveriges, Norges, Götes och Vendes Konung, gøre veterligt: att Vi, med Riksdagen, funnit godt att, med upphäfvande af förordningen angående straffarbets och fängelsestraffs verkställande i enrum den 21 december 1857, förordningen angående utsträckt tillämpning af straffarbets verkställande i enrum den 30 Maj 1873 och förordningen angående ändring i bestämmelserna om verkställande af fängelsestraff, hvartill böter förvandlats, den 16 Maj 1884, stadga som följer:

§ 1. Den, som är dömd till straffarbete på fyra år eller kortare tid, skall, der så ske kan, under strafftiden hållas i enrum.

Då straffarbetet verkställs i enrum, varde från strafftiden en fjerdedel afdragen. Uppkommer i sådant afdrag brutet månadstal, varde fjerdedels månad till sju dagar räknad. Skall afdrag i dagatal ske och uppkommer i afdraget brutet tal, varde för det tal hel dag å strafftiden afräknad.

§ 2. Är någon dömd till straffarbete på viss tid ut-

öfver fyra år, skall han, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum under tre år.

För den tid, straffet sålunda verkställes i enrum, skall från återstående strafftiden afdragas en tredjedel af den tid fången hållits i enrum. Uppkommer vid afdragets bestämmande brutet månadstal, räknas en tredjedels månad till tio dagar. Skall afdrag i dagatal ske och uppkommer i afdraget brutet tal, vare lag, som i 1 § sägs.

§ 3. Den, som är dömd till straffarbete på lifstid, skall, der så ske kan, vid bestraffningens början hållas i enrum under tre år.

§ 4. Är någon, enligt här ofvan meddelade bestämmelser, till fullgörande af straffarbete, som blifvit honom på viss tid ådömdt, i enrum insatt, och varder han, innan det straff fullbordadt är, för annat brott dömd till ytterligare straffarbete; då skall, i fråga om sättet för straffens verkställighet iakttagas, att den sammanlagda tid, under hvilken han må i enrum hållas, icke får öfverstiga tre år.

§ 5. Den, som undergår straffarbete i enrum, skall sysselsättas med det arbete, hvarpå tillgång kan finnas. Ej må han förskaffa sig eller emottaga underhåll, beklädning eller annat utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås. Utan vederbörandes tillstånd må han ej heller emottaga eller afsända bref eller bud från eller till annan person inom eller utom fångelset eller emottaga besök af annan än fångvaktare, vid fångelset anställd läkare eller prest samt de personer, som öfver fångelset hafva uppsigt eller der, till följd af innehafvande tjänstebefattning, ega tillträde.

§ 6. Fångelse skall, ehvad straffet blifvit omedelbart för brott eller såsom förvandlingsstraff, i stället för ådömda böter, ålagdt, på sådant sätt verkställas, att fången, så vidt ske kan, förvaras i enrum. I detta fall njute fången ej afdrag i den ådömda strafftiden.

Fångens make, föräldrar, barn eller syskon må honom i fångelset besöka; likväl skall anmälan derom förut ske

hos fängelsets styresman, som eger att för besöken bestämma lämplig tid samt, der han så nödigt aktar, förordna att under besöken någon af fängbetjeningen bör vara tillstädes.

Af andra än nu nämnda personer och dem, som i § 5 omförmälas, eger fången ej utan tillstånd emottaga besök. Ej heller må han, utan lof af fängelsets styresman, emottaga eller afsända bref; dock att, der brefvet rörers enskilda angelägenheter, sådant lof ej vägras må, så framt brefvet ej finnes innehålla något, hvaraf ordningen eller säkerheten inom fängelset kan äfventyras.

§ 7. Då fånge undergår antingen omedelbart för brott ålagdt fängelsestraff eller sådant straff i förening med fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, vare han berättigad att med tjenligt arbete sig sysselsätta, om han sjelf sådant sig förskaffar; dock eger fängelsets styresman tillse, att denna rätt ej till brottsliga företag missbrukas. Vill och kan fången förskaffa sig bättre underhåll eller större bekvämlighet, än i fängelset allmänneligen bestås; vare det tillåtet, så vida ordningen eller säkerheten inom fängelset derigenom ej störes.

§ 8. Skall någon undergå fängelse, hvartill ådömda böter förvandlats, och varder förvandlingsstraffet icke med annat fängelsestraff sammanlagdt, vare fången skyldig verkställa tjenligt arbete, hvarpå tillgång finnes. Ej må han förskaffa sig eller mottaga underhåll eller bekvämlighet utöfver hvad honom vid straffinrättningen bestås.

§ 9. I fråga om hvad ytterligare i afseende å ensamhetsfångars vård, arbete och behandling skall iakttagas samt hvad i öfrigt till ordning vid ensamhetsfängelse och tillsyn derå hörer gälla hvad derom redan är eller framdeles kan blifva föreskrifvet.

Denna lag länder till efterrättelse från och med den 1 Januari 1893; dock skall straff, som före nämnda dag begynt verkställas, enligt dittills gällande bestämmelser fullbordas.

Det alla, som vederbör, hafva sig hörsamligen att efterträta. Till yttermera visso hafva Vi detta med egen hand underskrifvit och med Vårt Kongl. sigill bekräftat. Stockholms slott den 29 Juli 1892.

O S C A R.

(L. S.)

AUG. ÖSTERGREN.

En utsträckning af tiden för straffarbets fullgörande i enrum uti de svenska fängvårdsanstalterna har länge varit påtänkt. I skrifvelse den 9 maj 1880 anhöll den då församlade riksdagen, på motion af framlidne generaldirektören i fängvårdsstyrelsen G. F. ALMQUIST, det Kongl. Maj:t täcktes taga i öfvervägande, om och under hvilka vilkor tiden för straffarbets fullgörande i cell kunde utsträckas, äfvensom huruvida ej för dem, hvilka icke utan fara för sitt helsotillstånd kunde underkastas cellstraff, denna straffart kunde mot annan sådan utbytas. I motiveringen för denna underdåniga anhållan yttrade riksdagen bland annat, att, huru olika åsigterna än vore, om hvilka straffarter kunde anses såsom de lämpligaste, blott en mening vore rådande derom, att dessa straffarter borde så bestämmas och anordnas, att den dömda icke genom verkställighet af straffet lede kroppslig eller andlig försämring, till försvärande af hans framtida ärliga utkomst; att sådant, enligt hvad känt vore, svårligen kunde förhindras, om fången längre eller kortare tid hölles i gemenskap med andra fångar, hvilket också insågs redan då nu gällande strafflag

utarbetades ehuru begränsning i tiden för straff i enrum då påkallades af två omständigheter: den ena, att, i enlighet med filadelfiasystemet, med ensamhetsfängelse förutsattes, att fången fortfarande skulle hållas i cellen, afskild från gemenskap ej blott med andra fångar utan ock med andra personer än bevakningen — en behandling, som ej utan skada kunde under längre tid uthärdas — och den andra, att tillräckligt antal celler på den tiden icke funnos att tillgå; att dessa båda omständigheter emellertid numera förlorat sin betydelse; att erfarenheten i andra länder lärt, att straffånge kunde, utan men i kroppsligt eller andligt afseende, hållas förvarad i enrum, skild från all gemenskap med andra fångar, längre tid, än vår lag för närvarande medgäfvde, derest honom bereddades besök af lärare eller andra bildade personer, som lemnade honom undervisning eller sysselsättning för tankarne, samt han tillika egde fortfarande tillfälle till arbete och vistelse i fria luften en eller annan stund om dagen; samt att om derförutom toges i betraktande, att den, som, utan att på förhand vara illa känd, gjort sig skyldig till brott, som medfört straffarbete i enrum, efter undergången bestraffning i allmänhet icke funne hinder att åter inträda i sin förra verksamhet; att såväl det allmännas som individens fördel manade till, att sådant underlättades; att straffarbete i enrum innefattade något i folkuppfattningen vida mer afskräckande än straffarbete i gemensamhetsfängelse; och att då till följd af den afkortning i strafftiden, som straffets verkställande i enrum förutsatte, en del af kostnaden för fångunderhållet för staten besparades, det ville synas, som giltiga skäl skulle tala derför, att, i enlighet med lagstiftningen i flere andra europeiska länder, verkställighet af straffarbete i enrum hos oss utsträcktes till längre tid än hittills varit bestämdt.

Den 2 juni s. å. inkom riksdagens justitieombudsman med utlåtande i ärendet, och sedan hafva såväl fångvårdsstyrelsen som medicinalstyrelsen och justitiekanslerem-

betet afgifvit infordradt utlåtande och dervid sammanstämmande uttalat sig för en utsträckning af tiden för cellstraffet.

Fångvårdsstyrelsens utlåtande, dateradt den 24 April 1889, redogör bland annat för Norges och Danmarks samt flera andra europeiska staters lagstiftning på detta område. Af denna redogörelse framgår, att i Norge fångar kunna hållas i enrum i fyra år och i Danmark i tre och ett halft år. I tyska strafflagen förutsättes visserligen användandet af cellstraff, som dock utan fångens samtycke icke får utsträckas öfver tre år; men i brist på celler har enrumsstraffet i detta land ännu ej vunnit någon allmännare tillämpning. I Belgien äro alla på viss tid dömda personer underkastade enrumsstraff med vederbörligt afdrag å strafftiden, så att den som är dömd till 20 års straffarbete (maximum för straffarbete på viss tid) aftjenar sitt straff med 9 år och 9 månaders celltid. Lifstidsfångar der i landet kunna hållas i enrum de 10 första åren af sin strafftid. I Holland kunna fångar enligt 1881 års strafflag hållas i cell ända till 5 år. I Frankrike samt i Storbritannien och Irland deremot har cellstraffet ännu icke fått någon utsträckt användning.

Vidare vitsordar fångvårdsstyrelsen, att erfarenheten numera gifvit vid handen, att en utsträckning af enrumsstraffet kan ske utan men för fångens andliga och kroppsliga helsa, samt visar genom utförliga beräkningar, att ett tillräckligt antal celler redan finnes inom rikets fängelser för denna anordnings genomförande. Några nya straffanstalter för inrymmande af det ökade antalet cellfångar skulle sålunda för närvarande ej behöfva uppföras.

Ehuru arbetsinkomsten vid rikets fängelser genom införandet af en utsträckt tillämpning af cellstraffet kommer att i nämnvärd mån minskas, enär det ligger i sakens natur, att en cellfånge ej kan producera lika värdefullt arbete som en gemensamhetsfånge, anser fångvårdsstyrelsen,

att statsverket genom en lag i berörda syfte dock ej skulle lida någon ekonomisk förlust utan tvärt om beredas en väsentlig fördel derigenom, att tvångsarbetsanstalten å Tjurkö bör kunna indragas och der förvarade fångar inrymmas i det nuvarande centralfängelset i Karlskrona. De återstående tre centrala straffanstalterna för män, eller fångelserna å Långholmen, i Malmö och å Nya Varfvet med tillhopa 840 natteceller, skulle nemligen mer än väl kunna rymma de på längre tid än fyra år till straffarbete dömda män, som i gemensamhetsfängelse borde förvaras.

Sedan Kgl. Maj:t, med anledning af hvad så väl fängvårdsstyrelsen som medicinalstyrelsen och justitiekanslersemetet anförde, till 1892 års lagtima riksdag ingifvit proposition om en utsträckt tillämpning af cellstraffet och lagutskottet tillstyrkt densamma, företogs frågan till behandling i riksdagens båda kamrar med det resultat, att första kammaren antog det k. förslaget utan votering och den andra med en majoritet af 183 röster mot 34, hvarefter förslaget i fråga, såsom ofvan synes, upphöjdes till lag den 29 juli 1892 och trädde i kraft med detta års början.

Enligt fängvårdsstyrelsens föreskrift i cirkulär den 2 Januari innevarande år skola under år 1893 till straffarbete på viss tid utöfver fyra år dömda manspersoner fördelas mellan centralfångelserna å Långholmen, i Malmö och å Nya Varfvet. Manspersoner, dömda till straffarbete utöfver två år till och med fyra år sändas dels till centralfängelset å Långholmen och dels till centralfängelset i Malmö, och kvinnor, dömda till straffarbete på lifstid eller på viss tid utöfver två år fördelas mellan länsfångelserna i Stockholm, Upsala, Kalmar och Mariestad, för att å dessa fångelser undergå enrumsstraffet. Samtliga de fångar, såväl män som kvinnor, dömda til straffarbete i två år och derunder, skola såsom hittills undergå det ådömda straffet i fångelse inom länet. Beträffande till tvångsarbete dömda personer gälla samma bestämmelser som förr. Under innevarande

är komma sålunda inga straffångar att försändas till centralfängelset i Karlskrona, ej heller till de för kvinnor upplåtna centralfängelserna i Stockholm, Norrköping och Göteborg.

Genom den nya lagen angående straffarbete och fängelsestraffs verkställande i enrum har sålunda ett modifieradt filadelfsystem införts vid de svenska fängelserna, och redan nu kan temligen bestämdt sägas, att fångvården i riket derigenom tagit ett stort steg framåt.

A. M.